

SÕNUMITTOOJA

Harjumaal on liiga rikkad vallad

Harju teedevalitsus kutsus omavalitsusjuhid kokku, et öelda neile — ärge meiega riiele, meil ei ole teede talihoolduseks riiklikku tellimust (loe: riik ei anna raha).

Kui teedevalitsuse juht ootas pärast pikka selgitamist küsimusi, oli tükk aega vaikus. Siis ütles üks vallavanem: „Mida me teilt küsime, te vastate ju nagunii, et riik ei anna raha. Kui buss sõidab kraavi, ütleb politsei, et juht valis vale kiiruse. Mitte kunagi ei öelda, et teemeister oli jätnud oma töö tegemata.“

Riigile ei lähe korda, kui tavakodanik neid kirub, küll aga omavalitsusele. Valla- ja linnavalitsused on oma elanike teenistuses ning nende populaarsus sõltub suuresti sellest, kuidas elu vallas või linnas korraldatud. Tänavuse talvega on mitmel pool juhtunud, et lapsed pole saanud kooli, täiskasvanud tööle.

Seetõttu on omavalitsused taas ühe riigi tegematajätmise enda kanda võtnud. Kindlasti on kõrvalteede lahtihoidmise ja liivatamisega hoitud ära palju probleeme, teisalt on sellega tehtud endale karuteene. Paljukirjutud riik ehk ei teagi, kui palju teede sõidetavana hoidmine tegelikult maksab. Võibolla arvatakse, kui teedevalitsus on enam-vähem rahuldavalt hakkama saanud, siis järelikult raha piisab.

Imselt ei ole ka Harju teedevalitsus oma ülemustele probleemi piisavalt selgitanud ega valjuhäälselt lisaraha nõudnud. Mille muuga seletada, et naabermaakonnas Virumaal omavalitsused riigiteede hooldamisega tegelema ei pea. Või arvestatakse, küll Harjumaal rikkad vallad hakkama saavad.

Kas aga on polegi kõik kinni rahas või selle puudumises. Sest kuigi alles nädalat hooldab Raasiku ja Anija valla teid teedevalitsuse asemel OÜ ÜLE, kiidavad inimesed, et mõned sealsed teed nägid esimest korda tänavusel talvel liiva.

ARVAMUS

Saksa inimesed sorteerivad prügi 10sse eri värvi kasti

PR ADLER, Kuusa keskkonnaameti juhataja

Mul õnnestus jaanuari lõpus külastada Rootsi, Taani ja Saksamaa prügilaid. Kandidaeris REC Estonia korraldatud jäätmekäitluse õppe-reisile. Taotlejaid oli omavalitsustest ligi sada, neist valiti 35. Tuli kirjutada essee, millega tegelen iga päev ja mis sellest sõidust kasu saan.

Tutvustime nädala jooksul kokku kümnekonna prügilaga. Kui Rootsis oli prügilates veel mõni asfalteerimata tee ja viltune post, siis Taanis ja Saksamaal oli kõik ülikorras.

Saksamaal on sätitud nii, et prügisüsteemis mitteametiline on inimestele võimalik. Seal läheb 80-85% prügist taaskasutusse. Hulka-vaid koeri-kasse üldse ei ole.

Inimestele jagatakse kolmeks aastaks koostatud kalender, kus päevad on märgitud kümne eri värviga — et missugust prügi sel päeval korjatakse. Kodudes on kümme eri värvi kasti ja olenevalt värvist tõstetakse õige kast välja tänavale, auto kogub prahi kokku.

Saksamaal jaotub ainuüksi klaas viide kategooriasse. Siis veel paber, metall, bioloogilised jäätmed, ohtlikud jäätmed.

Inimesed maksavad aastast kindla summa prügimaksu.

Näiteks Taanis on see 1000 eesti krooni aastas. Keskmine kuupalk on seal kusagil 20 000 eesti krooni.

Eraldi kogutakse olmeprahi ning selle eest makstakse vastavalt kogusele. Kui olmeprahi seest leitakse sorteerimata prügi, mõni patareid või klaaspudel, siis algul tehakse hoiatus, edaspidi satub see inimene prügimaksu kõrgemasse hinnaklassi.

Kuulasime nelja jäätme-professori loenguid, saime palju ideid ja koostöövõimalusi.

Aastal 2006, kui Eesti on Euroopa Liidus, sorteerivad ka meie inimesed niimoodi prügi. Kes nii ei tee, peab hakkama rohkem maksma kui teised.

Kuusalu vallas on juba mitu aastat võimalus sorteerida prügi ja viia ise paber, ohtlikud jäätmed, pakendid vastavatesse konteineritesse.

Käivitamisel on bioloogiliste jäätmete (toidu-jäätmed, lehed, oksad) Kuusalu ja Jõelähtme valla ühine pilootprojekt — kavas on panna majade juurde kompostikastid, mida hakatakse regulaarselt tühjendama.

NÄDALA LAUSE

„Regionaalpoliitiliselt ei tohi Harjumaad pidada rikka pealinna läheduse tõttu isereguleeruvaks ja „probleemivabaks“ piirkonnaks.“

Harju kodanikuühenduste doktriinist.

HELVE TAMVELIUS ja TOIVO VEENRE saavad Valgetähe V klassi ordeni

President Arnold Rüütel annab vabariigi aastapäeva puhul aastapäeva puhul ordenid ka kahele meie piirkonna inimesele — kauaaegsele õpetajale Helve Tamveliusele Kuusalu vallast ning endisele vallavanemale ja praegusele volikogu liikmele Toivo Veenrele Raasiku vallast.

Helve Tamveliuse esitas presidendi autasule Kuusalu vallavalitsus, Toivo Veenre esitas Raasiku vallavalitsus.

Kuusalu valla aukodanik HELVE TAMVELIUS tähistas laupäeval 80. sünnipäeva. Sel puhul andis Kuusalu vallavanem Herko Sunts talle kätte valla aumärgi.

„See on naerukoht, mis saaja mina siis siin olen,“ ütles Helve Tamvelius presidendi määratud autasu kohta.

„Olen kõigile öelnud — ära rikuva ühe tagasihoidliku inimese sellega, et teda nii palju kiidetakse ja antakse autasusid. Viimaks hakkad ise ka veel uskuma, et oled keegi. Õnneks olen ma nii vana, et ei lase end sellest mõjutada. Aga väikse meespidamise vastu ei ole mul midagi.“

Helve Tamvelius imestas kõige enam selle üle, et saab presidendi autasu kohaliku elu edendajana: „Olen rohkem kirjapanija. Väljaspool koduküla olen rohkem teinud kui siin.“

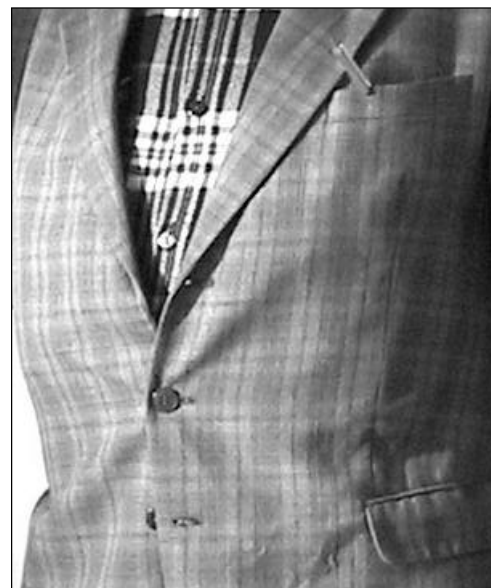
Helve Tamvelius oli kaua aega Hirvli kooli õpetaja. Siiani kirjutab ta igal aastal kaastöid Eesti Rahva Muuseumile, kirjutab aastaraamatuid ja kroonikaid.

Kui suvel oli Helve Tamvelius kindel, et Hirvli küla kuulsad Kelmiküla memmed enam rahva ette ei tule, siis nüüd on memmed juhendajale „augu pähe“ rääkinud.

„Ega nad lase mul rahus

HELVE TAMVELIUS: „Praegu ei tee ma enam midagi. Kõik vanad asjad on esile toodud ja nüüd vanast peast laotakse nad rahva ette.“

TOIVO VEENRE: „Eks elus ole üht-teist tehtud ja vaeva nähtud. Kui orden antakse, tuleb vastu võtta.“

olla, ütlevad, et tahavad edasi teha. Vahepeal on meil neli memme surnud, kuid uusi on juurde tulnud. Kui elu ja tervist on, võtame ette need asjad, millega käisime „Estonias“. Paarid on juba valmis. Meid kutsuti Järva- maale. Minu sotsiaalöel on sealkandis tutvused ning ta on seal rääkinud, et siin on niisugused mutid ning meid oodatakse esinema.“

Raasiku valla aukodanik TOIVO VEENRE töötas enam kui 30 aastat põllumajanduses. Seejärel oli ta Raasiku külanõukogu esimees ja esimene vallavanem. Endise põllumehena muretseb Toivo Veenre siiani põllumajanduse ja maa-elu käekäigu pärast.

„Nüüd mõeldes on see olnud tühi töö — põllumajandus on läinud nulli. Mõni taluke kuidagi on,“ mõtiskles ta ning meenutas aega, kui põllud on masinaid ja mehi täis: „Viljakoristus oli omaette ilus aeg. Augustikuu

ööd, kuu paistis, kaerapõllud naksusid. Kui kaste ei tulnud veel nii varakult maha, olid mehed kava väljas.“

Nüüd on endised loomalaudad tühjad, mõnda proovitakse puutööstust teha. „Kunagisi majandite hooned vaadates tuleb masendus peale. Keegi on need ära ostnud, kuid ei leia neile rakendust ja lihtsalt seisavad. Küla ei saa seetõttu heakorakonnaks osa võtta — selles hooned risustavad ümbrust.“

Praegu on Toivo Veenre Raasiku vallavolikogu liige: „Tunnen, et puulõhkumisega raha teenimiseks pole minust enam asja, kuid vaimu veel natuke on. Seetõttu katsudki veel paikkonda oma võimete piires aidata ja tulitormajaid natuke talitseda. Peaks meie volikogul vaid mõistust jätkuma, et jätkataks ühist asja ega tekiks kahe aleviku vahelist lõhet.“

Lisaks on ta liikumise „Kodukant Harjumaal“ juha-

tuse liige, laulab Aruküla segakooris ning eelmisel kevadel asutas Aruküla pensionäride seltsingu „Elurõõm“.

„See sai tehtud, kuna nägin eakate inimeste nägudel masendust, nad on justkui elust kõrvale jäänud. Saime kohaliku omaalgatuse programmist raha ja oleme käinud kaks korda ekskursioonidel Toila Oru pargis ja Loksa vallas piki mere äärt. Seltsingu moodustasid 20 inimest, ekskursioonidele tuli ikka üle 50. Ka selleks suveks on raha kohaliku omaalgatusprogrammist olemas. Tahaks minna Peipsi äärde ja Pühtitsa kloostri- risse,“ jutustab ta.

„Kui antakse, tuleb vastu võtta, eks siin elus ole natuke vaeva nähtud. Kõik see on olnud võimalik, kuna mind on toetanud pere ja abikaasa,“ sõnab ta.

KÜLLI KOPPELMAA

Pärispea külarahvas soovib Pähklimänniku varemete lammutamist

Loksa vallavalitsuse laupäeval korraldatud külakooale hääletas Pärispea rahvas üksmeelselt Pähklimänniku varemete lammutamise ja seega maa riigile jätmise poolt.

Hiljuti sai vallavalitsus Pärispea elanikelt 70 allkirjaga kirja, kus paluti endise sõjaväelasketiiru varemeid mitte müüa ja anda need MTÜle tasuta rendile.

Pähklimännik kanti 1937. aastal kinnistusse kui Pärispea kogukonna maa, kokku 12-13 hektarit. Pähklimänniku liivaluudega ja mändidega ala asub vahetult mere ääres ning oli omal ajal külarahva kokkusaamiskoht. Nõukogude sõjavägi rajas sinna lasketiiru.

Praegused seadused külade maid ei tunnista. Pähklimännik on riigi maa.

Vald on tunnistanud sealsed lasketiiru varemed peremehetuks, võtnud oma bilanssi ning määranud teenindusmaa suurusega 500 m².

Nüüd on välja kuulutatud

ka kõrvalolevate spordirajatiste peremehetuks tunnistamine. Kui needki võetakse valla bilanssi, saab teenindusmaad kokku umbes hektar. Ülejäänud maa jääb riigile.

Möödunud suvel otsustas Loksa vallavolikogu maa- ja majanduskomisjonide ettepanekul varemed müüa. Arvestades külarahva protesti, tuli volikogu erakorraline koosolek enne väljakuulutatud oksjonit kokku ja muutis otsust.

Pärispea varemete saatus oli möödunud sügisese kohalike valimiste üks vaidlustemasid.

Vallavanem Madis Praks: „Pärispea ja Juminda rahvas olid samuti müükide vastu. Kuid muidu vald investeeritakse raha ei saa. Müükidest saadud raha eest tegime Pärispeale puurkaevu, Juminda teele musta katte.“

Ta selgitas, kui Pähklimänniku varemed ja rajatist lammutada, ei ole vallal enam millelegi teenindusmaad määrata ja sinna jääb ainult riigimaa. Sel juhul

Pähklimännik Pärispeal mere ääres.

pole võimalik külale ka midagi rendile anda.

Pärispea elanikud Alari Lahe ja Mäido Rosen: „Külarahvas ei taha, et see maa läheks erakätte.“

Koosolekule saabunud riigikogu liige Värner Lootsmann teatas, et just tund varem vestles Lahemaa rahvusparki direktori Arne Kaasikuga: „Direktor ütles, et maikuus on administratsioonil plaan tulla siia varemeid lammutama ja ala korraldama. Seejärel võib külarahvas seda kasutada.“

Vallavanem vaidles vastu, et varemed kuuluvad siiski vallale.

Värner Lootsmann: „Loksa vallavalitsus on võtnud vastuseisu rahvusparkile, kuid tuleks teha koostööd.“

Volikogu komisjonid hakkavad lähiajal arutama, mida Pähklimännikuga ette võtta.

Vallavanem nentis esmaspäeval: „Nüüd on vallamajas 70 külaelaniku taotlus anda rendile ja 26 koosolekulise otsus need lammutada. Mida siis küla tahab?“

ÜLLE TAMM